

UCHWAŁA NR XLII/417/2023
RADY POWIATU BRZESKIEGO

z dnia 14 grudnia 2023 r.

w sprawie przyjęcia Powiatowego Programu Oddziaływań Korekcyjno-Edukacyjnych dla Osób Stosujących Przemoc Domową na lata 2024-2027

Na podstawie art. 12 pkt 11 z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym (Dz. U. z 2022 r. poz. 1526 oraz Dz. U. z 2023 r. poz. 527) oraz na podst. art. 6 ust. 4 pkt 2 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej (Dz.U. z 2021 poz. 1249 r. oraz Dz. U. z 2023 r. poz.218 i poz. 535) uchwała się, co następuje:

§ 1. Uchwala się Powiatowy Program Oddziaływań Korekcyjno-Edukacyjnych dla Osób Stosujących Przemoc Domową na lata 2024-2027 w brzmieniu określonym w załączniku do niniejszej uchwały.

§ 2. Traci moc uchwała Nr XX/196/2020 Rady Powiatu Brzeskiego z dnia 29 grudnia 2020 r. w sprawie przyjęcia Powiatowego Programu Oddziaływań Korekcyjno-Edukacyjnych dla Osób Stosujących Przemoc na lata 2021-2025.

§ 3. Wykonanie uchwały powierza się Zarządowi Powiatu Brzeskiego i Dyrektorowi Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Brzesku.

§ 4. Uchwała wchodzi w życie z dniem 1 stycznia 2024 r.

Załącznik do uchwały Nr XLII/417/2023
Rady Powiatu Brzeskiego
z dnia 14 grudnia 2023 r.

**POWIATOWY PROGRAM
ODDZIAŁYWAŃ
KOREKCYJNO-EDUKACYJNYCH
DLA OSÓB STOSUJACYCH PRZEMOC
DOMOWĄ NA LATA 2024-2027**

**Opracowanie : Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Brzesku
Ośrodek Interwencji Kryzysowej**

Brzesko 2023

Spis treści :

I. Wprowadzenie

II. Podstawa prawna realizacji programu

III. Cel programu

IV. Założenia programu

V. Założenie organizacyjne programu

VI. Założenia merytoryczne programu

VII. Charakterystyka programu

VIII. Adresaci programu

IX. Diagnoza uczestników

X. Organizacja grupy

XI. Oczekiwane rezultaty

XII. Realizatorzy programu

XIII. Zasady finansowania

XIV. Czas realizacji

XV. Monitoring i ewaluacja

Wprowadzenie

Aby skutecznie przeciwdziałać przemocy domowej należy objąć wsparciem zarówno osoby doznające przemocy domowej jak również osoby stosujące przemoc. Ustawa o przeciwdziałaniu przemocy domowej określa zadania, które każdy powiat ma obowiązek realizować. Zadania te są zarówno adresowane do ofiar przemocy domowej jak również sprawców przemocy domowej. Jednym z zadań z zakresu administracji rządowej realizowanym przez powiat jest prowadzenie programów korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc domową.

Programy oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych dla sprawców przemocy domowej są jedną z form oddziaływania wobec osób stosujących przemoc domową i jedną z form jej przeciwdziałania.

Program ten stanowi element całego systemu przeciwdziałania przemocy domowej, jest uzupełnieniem różnych form interwencji prawnych i administracyjnych podejmowanych wobec osób stosujących przemoc domową. Program oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych obejmuje działania psychologiczne, socjalizacyjne i edukacyjne, ukierunkowany jest na zmianę postaw i zachowań sprawców przemocy domowej, a w rezultacie na redukcję ryzyka kontynuowania stosowania przez nich przemocy oraz zwiększenie ich możliwości do samokontroli agresywnych zachowań i do konstruktywnego współżycia w rodzinie.

Program korekcyjno-edukacyjny w Powiecie Brzeskim realizowany jest od 2012 r. Dzięki współpracy instytucji działających w obszarze przeciwdziałania przemocy domowej, służb pomocowych, Sądu, Policji w programie uczestniczy coraz więcej osób stosujących przemoc domową, a co za tym idzie zwiększa się szansa zmniejszenia skali zjawiska przemocy w Powiecie Brzeskim.

II. Podstawa prawna programu

1. Art. 6 ust. 4 pkt. 2 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej (Dz.U. z 2023 r. poz. 535) oraz Rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 20 czerwca 2023 r. w sprawie programów korekcyjno - edukacyjnych dla osób stosujących przemoc domową (Dz. U. z 2023 r., poz. 1163).

2. Ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2023 r. poz. 901 z późn. zm.).

III. Cel programu

Celem nadrzędnym programu jest redukcja zachowań agresywnych u jego uczestników poprzez kształtowanie u nich odpowiedzialności za popełniane czyny przemocowe oraz zwiększenie bezpieczeństwa w rodzinie poprzez uczenie umiejętności zdrowego komunikowania się i zachowań alternatywnych wobec przemocy.

Praca ze sprawcą przemocy domowej ma na celu:

1. Zmianę przekonań odbiorców programów korekcyjno-edukacyjnych dotyczących stosowania przemocy domowej;
2. Powstrzymanie osoby stosującej przemoc domową przed dalszym stosowaniem przemocy;
3. Rozwijanie umiejętności samokontroli i współzycia, w tym bardziej efektywne radzenie sobie z emocjami, w tym złością lub poczuciem krzywdy w sytuacjach trudnych;
4. Zmniejszenie przez uczestników programu skali zachowań opartych na sil i przemocy;
5. Wzrost świadomości na temat zjawiska przemocy domowej i konsekwencji jej stosowania;
6. poszerzenie katalogu zachowań osób stosujących przemoc domową o zachowania alternatywne do krzywdzących w celu budowania relacji interpersonalnych opartych na poszanowaniu domowników i postawie partnerskie;

7. Kształtowanie umiejętności w zakresie wychowania dzieci bez użycia przemocy domowej;
8. Uznanie przez osobę stosującą przemoc domową swojej odpowiedzialności za stosowanie przemocy;
9. Uzyskanie informacji o możliwościach podejmowania działań terapeutycznych.

IV. Założenia programu

1. Zapewnienie bezpieczeństwa, autonomii i dobra osób krzywdzonych przez osobę stosującą przemoc;
2. Uczestnictwo w programie korekcyjno – edukacyjnym dla osoby stosującej przemoc domową traktowane jest jako oddziaływanie korygujące jego niepożądane i szkodliwe zachowanie i postawy, a nie jako forma osobistej psychoterapii sprawcy;
3. Dbłość o wysokie standardy etyczne i pragmatyczne oparte na aktualnej wiedzy i dostępnych badaniach podczas realizacji programu i pracy z uczestnikami;
4. Współpraca z instytucjami działającymi w obszarze pomocy ofiarom przemocy domowej oraz instytucjami mającymi w zainteresowaniu sprawcę przemocy domowej;
5. Założenia programowe oparte są na aktualnym stanie wiedzy dotyczącej zjawiska przemocy domowej takich jak:
 - przemoc domowa jest wyuczonym zachowaniem, które przynosi zyski i straty dla sprawcy;
 - przemoc domowa zakorzeniona jest w stereotypach kulturowych i przekazywana z pokolenia na pokolenie. Jest zjawiskiem tolerowanym i akceptowanym przez postawy i poglądy wielu ludzi;
 - przemoc domowa jest szkodliwym i raniącym nadużywaniem siły i władzy wobec drugiej osoby;
 - można nauczyć się nie stosowania przemocy i wypracować pozytywne modele postępowania;
 - nigdy nie należy rezygnować z działań na rzecz zaprzestania stosowania przemocy domowej;

- nic nie usprawiedliwia przemocy i zachowań agresywnych wobec drugiego człowieka;
- stosowanie przemocy domowej jest wyborem, za który sprawca ponosi odpowiedzialność.

V. Założenia organizacyjne programu

Przed rozpoczęciem realizacji każdej edycji programu oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych przewidziano możliwość zorganizowania spotkania o charakterze edukacyjno-informacyjnym dla przedstawicieli instytucji działających w obszarze przeciwdziałania przemocy domowej w Powiecie Brzeskim. Jednocześnie Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Brzesku zacieśniło współpracę z Sądem oraz gminnymi zespołami interdyscyplinarnymi do spraw przeciwdziałania przemocy domowej w zakresie motywowania osób stosujących przemoc domową do uczestnictwa w programie. Informacje na temat programu, czasu jego realizacji trafiają przed rozpoczęciem każdej edycji do ośrodków pomocy społecznej, Sądów, Prokuratury, Policji, w postaci formie ulotek, plakatów pisemnych informacji. Powyższe informacje zamieszczane są również na stronie PCPR w Brzesku.

Zajęcia programu odbywają się w wynajmowanych salach na terenie Brzeska.

VI. Założenia merytoryczne:

Zawartość merytoryczna programu zawiera elementy

- **Edukacji** – dające uczestnikom możliwość poznania i zrozumienia dynamiki przemocy oraz wpływu ich agresywnych zachowań na funkcjonowanie członków rodziny i relacje wewnątrzrodzinne, a także przygotowuje sprawcę do wzięcia pełnej odpowiedzialności moralnej, psychologicznej i prawnej za swoje czyny.
- **Rozpoznawanie i zmiana systemu przekonań i postaw osobistych** – dotyczy promowania wartości i postaw, które stanowią konstruktywną alternatywę wobec przemocy.
- **Zmiany behawioralno – poznawcze** – dające możliwość uczestnikom ćwiczenia nowych, konstruktywnych form myślenia i reagowania.

VII. Charakterystyka programu

Podstawowe treści programu wykorzystywane w programie- część I edukacyjna.

Do tematów wokół których koncentrować się będzie większość oddziaływań edukacyjnych należą:

1. społeczno-kulturowe źródła i okoliczności towarzyszące przemocy domowej;
2. problemy władzy i kontroli w relacjach międzyludzkich;
3. planowanie i rozwijanie samokontroli;
4. alkohol i patologia życia rodzinnego;
5. komunikacja interpersonalna;
6. promocja pozytywnych standardów i wartości;
7. przemoc seksualna;
8. dzieci , przemoc i wychowanie;
9. tolerancja i szacunek wobec osób starszych i niepełnosprawnych

Zajęcia prowadzone będą z wykorzystaniem idei i treści programu z Duluth, treningu kontroli złości z Programu Trening Zastępowania Agresji (ART) oraz z wykorzystaniem elementów Racjonalnej Terapii Zachowań (RTZ).

W tej części osoby prowadzące będą przekazać uczestnikom programu wiedzę na temat zjawiska przemocy domowej: czym ona jest, jakie są jej formy, rodzaje i dynamika jej negatywny wpływ na relacje wewnątrz rodzinne. Poruszone również zostaną negatywne wzory kulturowe i stereotypy, które wspierają postawę dominacji i kontroli osoby stosującej przemoc nad ofiarą. Terapeuci będą koncentrować się na stereotypach dotyczących płci i relacji między kobietami i mężczyznami, a także postawie władzy i kontroli sprawców nad ofiarą, ich systemie usprawiedliwień swojego negatywnego zachowania i odrzucania poczucia odpowiedzialności za swoje czyny, a także na etiologii takich postaw i zachowań. Praca w grupie będzie prowadzona w sposób angażujący i aktywizujący uczestników programu do pracy poprzez otwartą dyskusję, dającą możliwość wypowiedzi uczestnikom opartych

na własnych przeżyciach i doświadczeniach, co przyczyni się również do zintegrowania grupy.

Podstawowe treści programu wykorzystywane w programie- część II korekcyjna.

Część korekcyjna będzie przeznaczona na wyposażenie uczestników w umiejętności niestosowania przemocy, trening umiejętności społecznych i asertywności oraz naukę konstruktywnego rozwiązywania konfliktów, wyrażania uczuć, empatycznego słuchania innych. Celem jest nabycie lub zwiększenie umiejętności funkcjonowania w związku opartego na partnerstwie i szacunku.

VIII. Adresaci programu

1. Osoby skazane za czyny związane ze stosowaniem przemocy domowej, którym Sąd warunkowo zawiesił wykonywanie kary, zobowiązując je do uczestnictwa w programie korekcyjno - edukacyjnym.
2. Osoby, które skierowane zostały przez Sąd Rejonowy w Brzesku, kuratorów sądowych (wydział karny, wydział rodzinny i nieletnich) oraz Policję.
3. Osoby, których uczestnictwo wynika z osobistej decyzji podejmowanej w związku z kontaktem z Ośrodkiem Interwencji Kryzysowej funkcjonującym na terenie Powiatu oraz instytucjami i organizacjami zajmującymi się przeciwdziałaniem przemocy domowej.
4. Pacjenci dziennego oddziału leczenia uzależnień od alkoholu w SP ZOZ Brzesko wykazujący zachowania agresywne i przemocowe motywowani przez terapeutów.
5. Osoby uzależnione od alkoholu lub innych substancji psychoaktywnych po zakończonym programie psychoterapii uzależnień.
6. Osoby skierowane do pracy korekcyjnej przez członków Zespołów Interdyscyplinarnych funkcjonujących na terenie Powiatu.
7. Osoby spoza powiatu brzeskiego – w miarę wolnych miejsc niewypełnionych przez osoby z terenu Powiatu Brzeskiego (program finansowany z budżetu państwa).

IX. Diagnoza uczestników:

Pierwszym elementem pracy z uczestnikiem programu jest uzyskanie informacji o jego funkcjonowaniu, sytuacji życiowej i rodzinnej oraz o specyfice

przemocy, której byli sprawcą. Informacje te będą gromadzone podczas sesji indywidualnych z każdym uczestnikiem programu.

Rozpoznanie indywidualnej sytuacji uczestnika programu obejmować będzie m.in.:

- rzeczywiste okoliczności skierowania do programu;
- określenie czy uczestnik programu aktualnie stosuje przemoc domową;
- najgroźniejsze, typowe formy i okoliczności przemocowych zachowań;
- aktualną sytuację rodzinną i zawodową;
- cechy osobiste istotne dla pracy korekcyjnej.

Ponadto podczas pierwszych sesji indywidualnych terapeuci będą rozpoznawać w grupie osoby z poważnymi zaburzeniami emocjonalnymi, w szczególności z zaburzeniami osobowości antyspołecznych oraz zaburzeniami osobowości pogranicznej.

Uzyskiwanie informacji od uczestników programu dotyczących ich życia osobistego objęte będzie zasadą poufności z wyjątkiem informacji wskazujących na popełnianie czynów zabronionych przez prawo.

Podstawą uczestnictwa w programie jest zawarcie kontraktu przez sprawcę przemocy domowej, w którym zobowiązuje się do aktywnego udziału w sesjach indywidualnych i grupowych. Ponadto każdy uczestnik będzie zobowiązany do wypełnienia kwestionariusza historii przemocy domowej. Dokument ten będzie służył dokonaniu wstępnej diagnozy problemu oraz analizy sygnałów czasowych, sytuacyjnych i fizycznych towarzyszących aktom przemocy domowej. Będzie on również stanowił podstawę do opracowania indywidualnego „planu bezpieczeństwa”, który w czasie trwania sesji grupowych będzie wykorzystywany do analizy cykliczności przemocy i poznania dynamiki własnych zachowań przemocowych.

X. Organizacja pracy grupy.

Realizacja programu oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych wobec osób stosujących przemoc domową będzie prowadzona przez osoby posiadające odpowiednie kwalifikacje.

Zajęcia prowadzone będą w grupie nie większej niż 15 osób.

Zajęcia będą się odbywać średnio raz w tygodniu, czas trwania jednej sesji wynosi 3-5 godzin warsztatowych. Łączna ilość godzin przeznaczona na realizację programu to 60 godzin grupowych i 10 indywidualnych/ jeśli osoby prowadzące stwierdzą taką potrzebę/. Grupa będzie prowadzona w systemie zamkniętym.

W szczególnie uzasadnionych przypadkach program oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc domową może być prowadzony z wykorzystaniem środków komunikacji elektronicznej umożliwiającej porozumiewanie się na odległość.

Zaświadczenie o ukończeniu programu otrzymuje uczestnik, który zrealizował minimum 75% ogólnej liczby godzin programu, natomiast zaświadczenie o udziale w programie otrzymuje uczestnik, który odbył minimum 50% godzin zajęć.

XI. Oczekiwane rezultaty programu

Uczestnictwo w programie korekcyjno – edukacyjnym dla osób stosujących przemoc domową ma doprowadzić do:

- uświadomienie sprawcy czym jest przemoc;
- wzrostu poczucia odpowiedzialności sprawcy za dokonywane przez niego czyny przemocowe;
- pozytywne zmiany w postawach i zachowaniach;
- nabycie przez sprawcę umiejętności samokontroli i konstruktywnego rozwiązywania problemów w relacjach rodzinnych

XII. Realizatorzy programu

Realizatorem programu oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych jest Powiat Brzeski, w imieniu, którego działa:

1. Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Brzesku
2. Osoby realizujące program posiadający pełne kwalifikacje zgodne z rozporządzeniem Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 20 czerwca 2023 r. w sprawie programów korekcyjno -edukacyjnych dla osób stosujących przemoc domową (Dz. U. z 2023 r., poz. 1163).

XIII. Zasady finansowania programu

Program korekcyjno-edukacyjny jest zadaniem zleconym z zakresu administracji rządowej i jest finansowany z budżetu państwa.

XIV. Czas realizacji

W latach 2024-2027 zakłada się zrealizowanie jednej lub dwóch edycji programu w trakcie każdego roku kalendarzowego. Ilość edycji uzależniona będzie od ilości zmotywowanych osób stosujących przemoc domową do udziału w programie oraz posiadanych środków finansowych.

XV. Monitoring i ewaluacja

1. Ankieta ewaluacyjna po zakończeniu każdego cyklu;
2. Monitoring bieżący w trakcie trwania programu (rozmowy telefoniczne z pracownikami GOPS, MOPS);
3. Okresowe spotkania, wymiana informacji z terapeutami uzależnień;
4. Monitoring po zakończeniu realizacji programu (prowadzony we współpracy z MOPS, GOPS).